

Luomulihan arvoketjutyöryhmä

04.06 klo 12.00-15.00 SOK

Työryhmän kokoonpano

Nimi	Paikalla 04.06.
Petteri Mäkelä , naudanlihan tuottaja	x
Fredrik von Limburg Stirum	
Arto Jokinen, L'uomunokka	X
Pasi Tamminen, Tamminen (pj.)	X
Petri Huhta, Tamminen	
Anne Terimo; HK-Ruokatalo	
Timo Marttinen, Krunex	
Susanna Vehkaoja, Atria	x
Peter Westerholm, Pajuniemi	
Sari Miettunen, SOK	X
Kirsi Pennanen, Ruokakesko	
Ulla-Maija Leskinen; ProAgria	X
Sini Hakomäki, ProAgria, Luomuliitto	x
Jukka Markkanen, MTK	X
Brita Suokas, Ruralia-instituutti	x
Beata Meinander, Evira	x
Merja Manninen, Evira	
Tiina Luoma, SOK	x
Minna Nurro, Pro Luomu ry	
Marja-Riitta Kottila, Pro Luomu ry	x

Asialista

1. Ajankohtaista markkina- ja tuotantotilanteesta, *kierros osanottajien kesken*
2. Luomun ketjubarometrin keskeiset tulokset ja terveiset Luomualan keskustelutilaisuudesta (29.5), *Marja-Riitta (ei ennätetty käsitellä. [Ketjubarometrin raportti](#))*
3. Muutoksia luomuvalvontaan koskien luomulihan myyntiä palvelutiskistä, *Beata Meinander, Evira*
4. Eväitä luomun osalta byrokratianpurkutalkoisiin: kootaan konkreettisia esimerkkejä ja ratkaisuja niihin, *Brita Suokas, Luomuvalvonta -pakollisesta rutiinista vahvuudeksi luomueläintiloilla-hanke*
5. Muut asiat

Tuotanto- ja markkinatilanne 1

- Kauppa: Viime vuoteen verrattuna luomulihan myynti kasvaa hyvin, lampaanliha eniten. Sen sijaan luomulihavalmisteet miinustavat - osa tuotteista poistunut markkinoilta.
- Luomubroilerin tilanne on vakaata, tavoitteena pari prosenttia kokonaismarkkinasta. Nyt haetaan markkinaa myös ulkomailta!
- Suomessa on kolme broilerin tuottajaa. Nykyisin munat tulevat Tanskasta, toiveena on saada emopolven tuotanto Suomeen. Esteenä puuttuvat säädökset.
- Teollisuuden edustajien käsitykset markkinatilanteesta erosivat. Toisaalta lihakaupan yleisesti huono tilanne heikentää myös luomunaudanlihan myyntiä. Toisaalta, tuotteistuksella on luomunaudanlihan myyntiä saatu kehitettyä. Edullisemmat lihanosat käyvät parhaiten kaupaksi.
- Luomusianlihan osalta koko ruhon hyödyntäminen on edelleen haasteellista. Markkinoita on lähinnä kinkulle, ulkofileelle ja jauhelihalle. Sianlihan kulutus muutenkin laskussa.

Tuotanto- ja markkinatilanne 2

- Luomukaritsanlihalla on tällä hetkellä jopa pientä imua. Vaikka tuotanto on kasvanut, se ei riitä kattamaan kysyntää. Ostajat arvostavat luomua karitsanlihassa.
- Luomukaritsanlihan ketjussa teurastamot tuntuvat olevan pullonkaulana. Kaikilla teurastamoilla ei ole luomuhyväksyntää, eivätkä ole sitä kiinnostuneita hankkimaan, koska pelkäävät lisääntyvää byrokratiaa.
- Luomulihasta osa myydään suoraan kuluttajille. Suoramyynti teettää paljon työtä, johon tulee varautua, jos valitsee sen jakelukanavakseen.
- Keskusteluun nousi myös epäily siitä, etteivät kaikki suoramyyntitilat täytä viranomaisten vaatimuksia.
- Julkisten hankkijoiden tulisi suosia enemmän kotimaista ja luomua.

Tuotanto - ja markkinatilanne 3

- Uusia tiloja on siirtymässä luomuun, erityisesti nautaa ja lammasta. Lihamarkkinoiden huono tilanne ja tukiehdot voivat vaikuttaa siihen, että kotieläintilat siirtävät heti myös kotieläintuotantonsa luomuun.
- Samanaikaisesti on myös luopujia.
- Ryhmä arvioi luomulihantuotannon kasvavan jonkin verran, erityisesti naudan ja karitsan lihan. Sianlihantuotanto sen sijaan näyttää olevan pikemminkin laskusuunnassa.

Luomulihan myynti palvelutiskistä

- Beata Meinander, Evira:
- Eviran tulkinta elintarvikelain määrittelemästä ”välittömästä myynnistä” muuttaa nykyistä luomulihan palvelutiskin valvontakäytäntöä. Aiemmin kaupan on pitänyt kuulua luomuvalvontaan, jos siellä tehdään valmistustoimenpiteitä niin, että asiakas ei voi niitä seurata. Nyt tällaiset toimenpiteet voidaan katsoa tietyin edellytyksin kuuluvan ns. välittömään myyntiin, eikä kaupan enää tarvitse kuulua luomuvalvontaa.
- Erilläänpito ja kirjanpitovelvollisuudet säilyvät, mutta kaupan ei enää tarvitse kuulua valvontaan.
- Evira laatii tästä kunnille tarkemman ohjeistuksen syksyllä.
- Ryhmä piti muutosta tervetulleena ja arvioi sen helpottavan luomun myyntiä.

Byrokratian purkua 1

Ketjubarometrin sekä Brita Suokkaan vetämän *Luomuvalvonta pakollisesta rutiinista vahvuudeksi luomueläintiloilla*- hankkeen yhteydessä on tullut esille, että

- Hankalimpana byrokratian kokevat kotieläintuotannon harjoittajat ja uudet luomuviljelijät.
- Luomun byrokratia ei johdu vain luomusäädöksistä ja - valvonnasta, vaan tukiehdot ja niiden valvonta sekä muut säädökset (ympäristö - ja elintarvikesäädökset) yhdessä kasvattavat byrokratian taakkaa.
- Koetut luomubyrokratian ongelmat voidaan ryhmitellä eri teemoihin
 1. Vaikeaselkoiset säädökset
 2. Erilaiset tulkinnat eri alueilla
 3. Työläs kirjanpito
 4. Päällekkäisyys
 5. Hitaat ja puutteelliset toimintatavat
 6. Asenteet
 7. Ammattitaito

Keskustelussa tuli esille seuraavia asioita:

- **Tarkastukset yleensä:** Käsitetykset luomutarkastuksista vaihtelevat

Byrokratian purkua 2

Keskustelussa tuli esille seuraavia asioita:

- **Tarkastukset yleensä:** Käsitukset luomutarkastuksista vaihtelevat paljon.
- **Siemenet:** Tavanomaisen lisäysaineiston käyttö aiheuttaa edelleen eniten markkinointikieltoja ([Luomuraportti 2014](#)). Uudenlaista toimintakulttuuria ryhdytään valmistelemaan yhteistyössä tuottajien, siemenpakkaajien, -kaupan, Eviran ja alan järjestöjen kanssa.
- **Sääntöjen merkitys luomun lisäarvolle <-> tuotannon kannattavuudelle/ketjun toiminnalle** Esim. lyhyen kasvatusajan eläinten ulkoilu, maitojuoton pituus
- Luomukaritsojen ulkoilua pidettiin tärkeänä luomun imagon kannalta. Tärkeänä pidettiin myös syyskaritsointia lihan tarjonnan parantamiseksi ja pienten syyskaritsojen pitämistä sisällä niiden terveyden ylläpitämiseksi.
- Samoin maitojuottoa (3 kk) pidettiin tärkeänä, eikä sen lyhentämistä pidetty hyvänä ideana, tutkimuksen johtopäätöksistä huolimatta.

<http://www.mtt.fi/mtrraportti/pdf/mtrraportti175.pdf>

Byrokratian purkua 3

■ Yhteenveto:

- Todettiin, että monet ”byrokratian ongelmat” ovat ratkaistavissa hyvien käytäntöjen kautta.
- Osa asioista vaatii lisää keskustelua alan piirissä, jotta niistä löytyy yhteinen näkemys ja sen myötä niihin pystytään vaikuttamaan.
- Asioiden työstäminen jatkuu ja keskeiset ratkaisuehdotukset viedään eri tahojen tietoon.

Byrokratian purkua 3

Totta vai tarua

Ketjubarometrin yhteydessä tuli esille käsityksiä joiden todenperäisyydestä keskusteltiin.

Teurastamoja koskevat säännöt ovat naurettavia, esim kylmiössä ei saa riiputtaa yhtäaikaan tavanomaista ja luomueläintä. Ihan kuin tavanomaisesta eläimestä leviäisi jokin kauhea tauti luomuruhoon. Ruhot eivät voi mennä sekaisin...onhan ne merkitty.

- Evira ei ole antanut tällaisia ohjeita. Valvonnan tekevät useimmiten tarkastuseläinlääkärit.
- Teurastamoiden osalta tarvitaan parempaa ohjeistusta, koska nyt käsitykset ovat liian kirjavat.

Byrokratian purkua 4

Totta vai tarua

Luomutuotannon ehto, että tilan pelloista 30 prosenttia pitäisi tuottaa satoa markkinoille. On pieniä tiloja, jotka pystyisivät paremmin toimimaan niin, että tuottavat satoa toisille luomutiloille esimerkiksi heinäna ja nurmena ja sitten pienempi osa tuotannosta olisi varsinaista viljelykasvia. Jos tällainenkin mahdollistetaan luomun määrä tulisi nousemaan.

- TARUA. Yhteistyöstä toisten tilojen kanssa pitää olla sopimus. Myyntikasviala lasketaan keskimäärin sopimuskauden aikana, jolloin se voi myös vaihdella.

Nyt alkavan kauden jälkeen tila ei voi jatkaa luomussa, ellei siirrä kotieläimiä luomuun ja miten ne siirret, kun kaksi suurinta teurastamoaa sanoo, ettei luomu kiinnosta, koska kuluttajat eivät osta

- TARUA. Vaihtoehtona on myös tuottaa myyntikasveja 30 %:n alalla.

Tukiehtojen vaatimukset löytyvät täältä:

[http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-](http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijä/Documents/Luomusitoumuksen_sitoumusehdot_2015.pdf)

[lomakkeet/viljelijä/Documents/Luomusitoumuksen_sitoumusehdot_2015.pdf](http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijä/Documents/Luomusitoumuksen_sitoumusehdot_2015.pdf)

Muut asiat

- EU:n asiantuntijaryhmä on antanut lausuntonsa luomuun sopivista rehuaineista. Se katsoo mm. orgaanisen seleenin sopivan luomuun, joten nykyinen suomalainen poikkeuskäytäntö tultaneen vahvistamaan.

Egtopin raportti löytyy täältä:

http://ec.europa.eu/agriculture/organic/eu-policy/expert-advice/documents/final-reports/egtop-final-report-feed-ii_en.pdf

- Seuraava palaveri on marraskuussa 4.11. klo 12.00-15.00